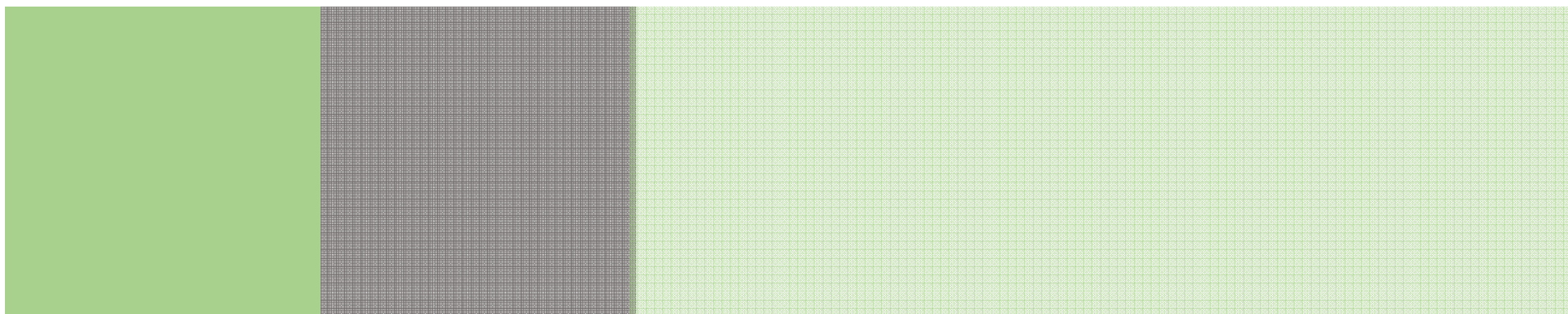

הסכמי יחסי ממון בין בני זוג

רוני חן-סטינגר – משרד עורכי דין ונוטריון
משפחה | ירושה | מקרקעין
גישור, גירושין בשיתוף פעולה

הסכם ממון

הגדרת החוק – ס'1 לחוק יחסי ממון = "הסכם בין בני זוג המסדיר יחסי הממון שביניהם"

העיקרון השירי בחוק – ס'3(א) – הסכם ממון – מסייג את הוראות החוק.

הסכם מיוחד

הסכם יחס

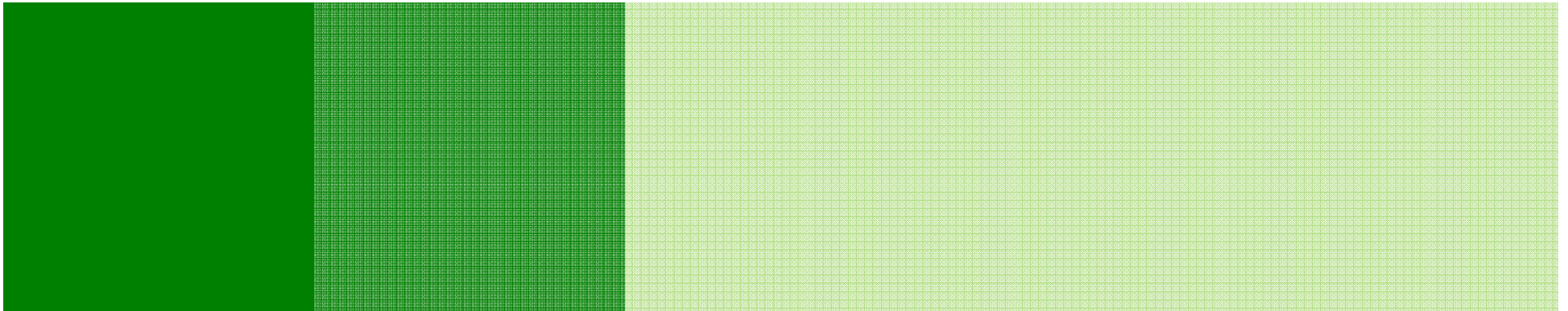

איך מזהים הסכם ממון

מאפיינים :

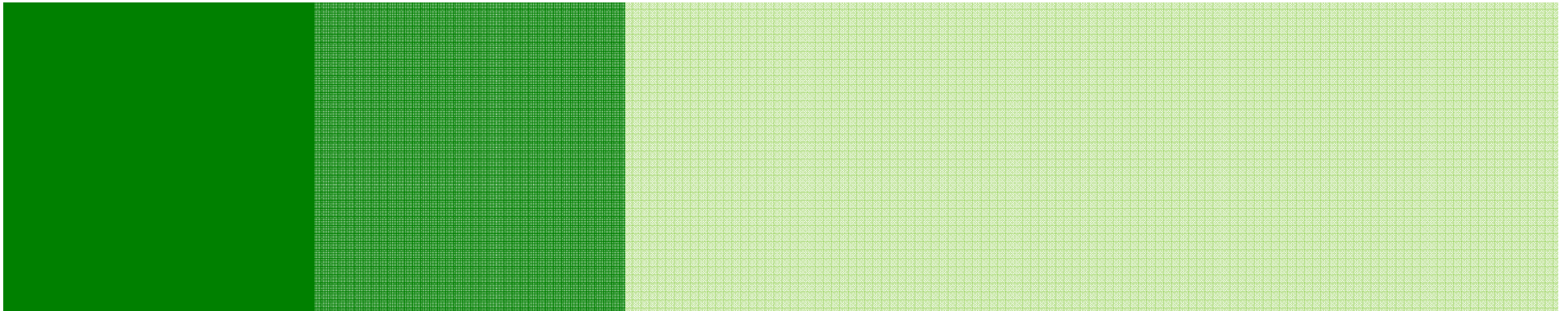
**מבחן המטרה: צופה פני איזון משאבים בענייני ממון לעת
מוות או גירושין (הלכת שי ע"א 169/83)**

* גם כשמדובר בנכס ספציפי – יתכן ומדובר בהסכם ממון [תמש (ים)
5111/01, תמש (ים) 5242]

איך מזהים הסכם ממון

"המבחן, אם הסכם פלוני בין בני זוג הוא 'הסכם ממון' אם לאו, טמון במטרתו. אם זו צופה פני איזון משאבים בענייני ממון לעת מוות או גירושין, לפנינו 'הסכם ממון', יהיו מימדיו רחבים או צרים. לעומת זאת, אם זו נוגעת ליחסים שוטפים או לעסקה רגילה בין בני אדם – לאו דווקא בנושא של דיני משפחה, ולא למשל דיני חוזים או קניין, ללא קשר נראה לעין עם איזון משאבים בעת גירושין או מוות- לפנינו הסכם רגיל, שדינים אלה (לפי הנושא) חלים עליו". (פרשת שי בעמ' 782)

גישה אחרת בספרות:

פרופ' רוזן צבי: "יחסי ממון בין בני זוג –
עמ303"

***הסכם כולל – הסדרת יחסי ממון בכללותם**

***צופה פני עתיד – ביחס ליחסים הנמשכים**

אחרי שקבענו שבפנינו הסכם ממון

* תוכן ההסכם

* מועד כריתת ההסכם – והשפעתו

על תוכן ההסכם

* הצדדים להסכם

* תוקפו של הכלי עצמו - ההסכם

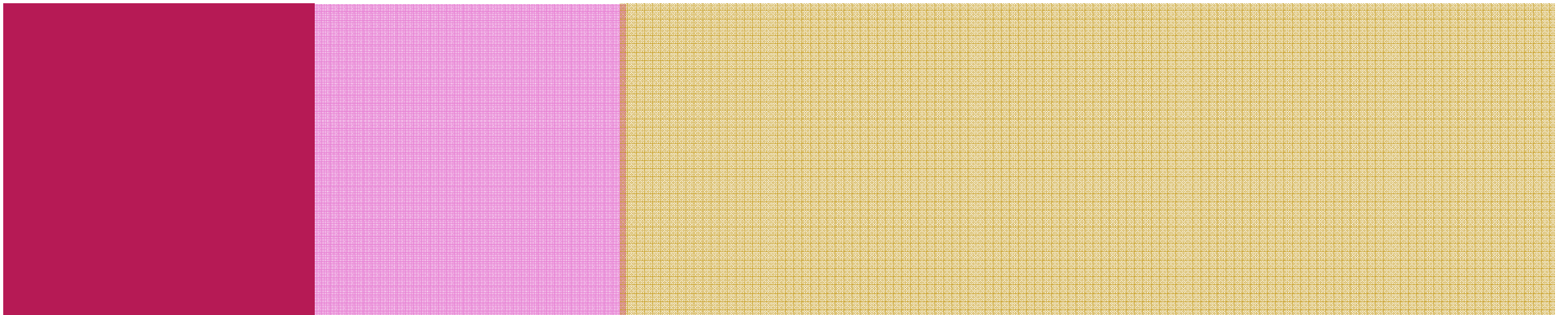
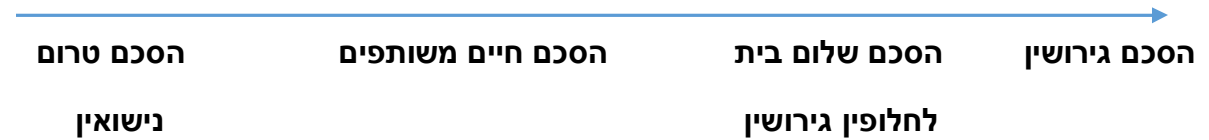
תוכן ההסכם

- יושפע מהמועד בו הוא נכרת – ציר הזמן הזוגי.

לפני הנישואין
או בשעת עריכתם

במהלך הנישואין

לקראת
פקיעת
הנישואין

הסכמי קדם נישואין

גישתה של ד"ר דפנה הקר:

• "הטעיית ירח הדבש"

• קושי לדמיין משפחה – "זר לא יבין"

• חוסר איזון ביחסי הכוח –

מגדרית/כלכלית/לאומיות

• מציאות דינמית מאד

• טובת הילדים – שעדיין לא באו אל העולם

פרקים מאפיינים

פתיח – פרטי הצדדים, הרקע לעריכת ההסכם "הואיל/ים"
מבוא

הגירושין – אישור ההסכם וקבלת גט פיטורין / התרת נישואים
משמורת חינוך ואפוטרופסות

מזונות ומדור

יחסי ממון

זכויות וחובות

ישוב סכסוכים וסמכות

כללי ואישור

• בני זוג לקראת נישואין/ במועד סמוך

• בני זוג נשואים – כדמו"י / נישואים
אזרחיים

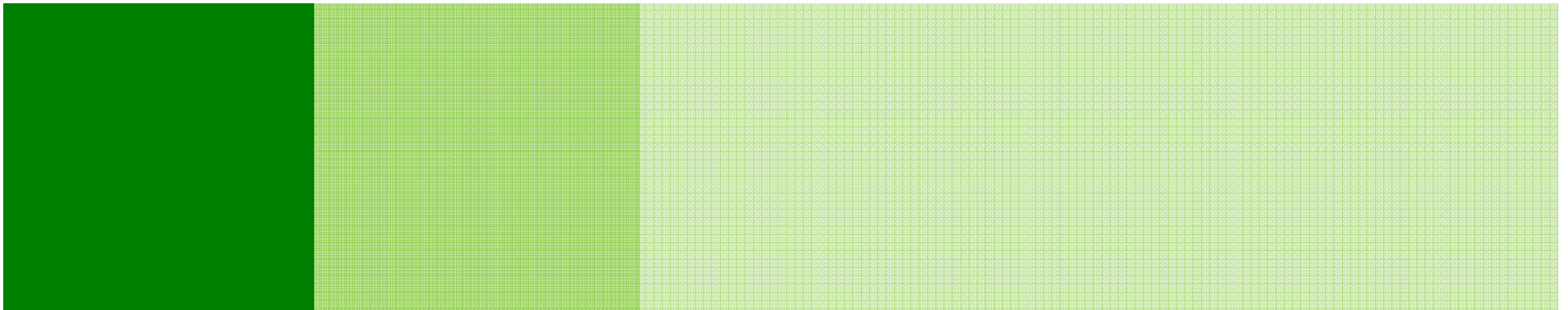
• ידועים בציבור

• זוגות חד מיניים

חובת ואופן אישור ההסכם

- ס'2(א) לחוק יחסי ממון – "הסכם ממון טעון אישור" - בימ"ש / בי"ד – שינויו – טעון אישור
- מסגרת נורמטיבית ספציפית - אישור הסכם אשר נכנס בגדר החוק = תנאי לתוקפו.
- אין חובה לתת להסכם תוקף של פסק דין

***הסכם שנכרת לפני הנישואין – אישור נוטריון או אישור רושם הנישואין**

מטרת האישור

• ס'2(ב) לחוק יחסי ממון: "האישור לא יינתן אלא לאחר שנוכח בית המשפט או בית הדין, שבני הזוג עשו את ההסכם או את השינוי בהסכמה חופשית ובהבינם את משמעותו ותוצאותיו".

משמע – הוראות חוק יחסי ממון עומדות ברקע בעת אישור ההסכם – יחול על זוגות נשואים או טרום נשואים בלבד.

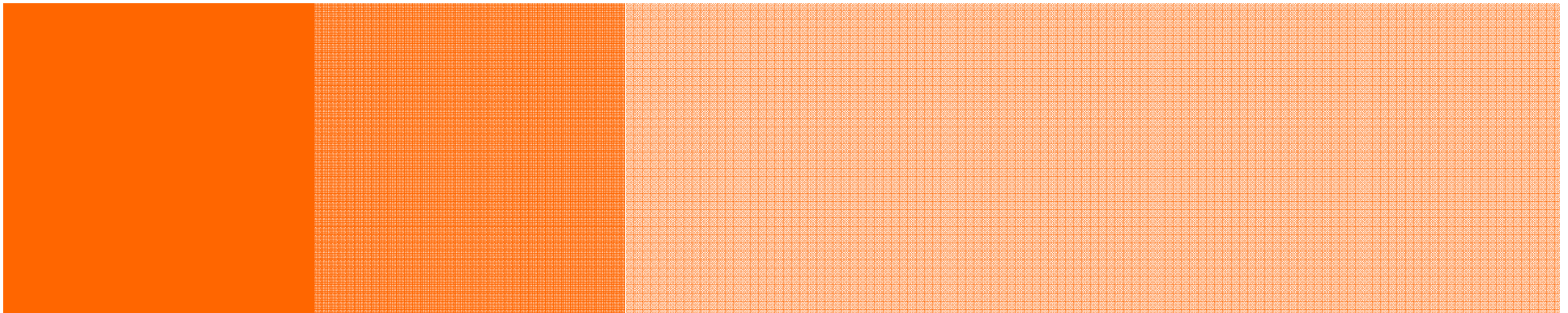
*

חובת נוכחות והתייצבות של הצדדים

*

מהות האישור

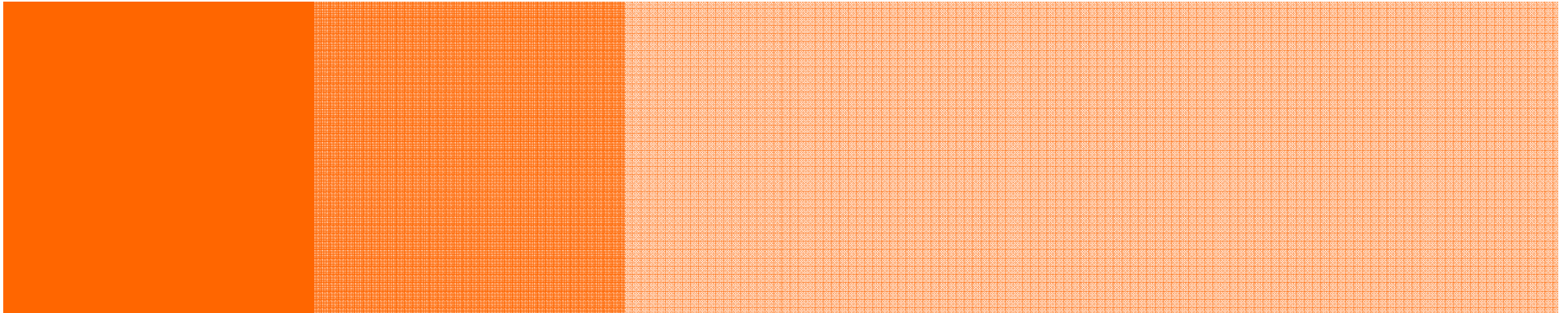
- **ס'3(ג) לחוק בתי המשפט לענייני משפחה – סמכות בית המשפט לאשר כל הסכם במסגרת סמכותו – גם אם אינה תלויה ועומדת תביעה- והרשות לתת להסכם תוקף.**
- **תקנה 258 כו לתקס"א - הסכם בענייני משפחה – חובת בית המשפט להסביר לצדדים – משמעות/הסכמה חופשית.**

מהות האישור

- תקנה 258 כו לתקס"א –

"הוגשה תובענה לאישור הסכם או לשינוי הסכם בענייני משפחה לפי סעיף 3(ג) לחוק, יסביר בית המשפט לבעלי הדין, לפני אישור ההסכם, את משמעות הוראות ההסכם, ויברר שהם ערכו אותו בהסכמה חופשית, ואולם ראה בית המשפט כי נבצר מבעל דין להתייצב לפניו, רשאי הוא לערוך את הבירור האמור באמצעות בא כוחו או בדרך אחרת, זולת לגבי בירור לפי סעיף 2(ב) לחוק יחסי ממון בין בני זוג, התשל"ג-1973, שעריכתו באמצעות בא כוח או בדרך אחרת תיעשה מטעמים מיוחדים שיירשמו."

התנאים לאישור ההסכם – התפתחות פסיקתית

אישור ההסכם - בני זוג נשואים בלבד

הוכחת הנישואים – במישור הדיוני בלבד – אין חובה לבדוק את תוקף הנישואים לגופם [רישום כנשואים/פס"ד רבני הקובע חיוב בגט בין כהן לגרושה/תעודת נישואים ממדינת חוץ]
פרשת כהן - בר"ע 650/82 לט (1) 673 – ביהמ"ש אינו נדרש לברר תוקף הנישואים (נושא טפל ביחס לבירור הבנת הצדים והסכמתם להסכם).

*זוגות שנישאו לפני 1.1.74 – אין חובה לאשר את ההסכם כדי להעניק לו תוקף
(ע"מ (תא) 1221/04 נבו 30/6/05)

האישור-מתייחס למועד הדיון (לא למועד החתימה)

**מעבר מהגישה הפאסיבית (ע"א 543/82 שטרן - לו (4) 752)
לאקטיבית – מעורבות בתוכן ההסכם**

**"על בית המשפט להיווכח בעת מתן האישור,
המתבקש ממנו, כי הצדדים עושים את ההסכם
מרצון והבינם את משמעותו ואת תוצאותיו"
(השופט שמגר-פרשת נציה ע"א 490/77)**

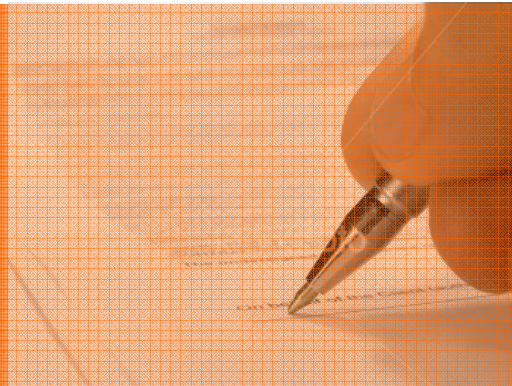
שתי מערכות דינים

- העיקרון – תחולתן של שתי מערכות דינים – דיני החוזים הכלליים וחוק יחסי ממון. תחולת חוק יחסי ממון–מועד אישור ההסכם בבימ"ש.

הסכם שבא לשנות תנאים של הסכם יחסי ממון ואשר לא אושר – לא יהיה בתוקף והסכם הראשון יהיה היחיד התקף
(פרשת נציה)

המודל הקלאסי

- האישור הוא קונסטיטוטיבי לתוקפו של ההסכם-תנאי מתלה. (ע"א 490/77-נציה-הסכם גירושין - אישור בימ"ש לא התייחס לחוק יחסי ממון – ההסכם אינו תקף).
- הרציונל: היחסים המיוחדים והמורכבים בין בעל ואשה – תנאי לתוקף – אישור ההסכם.

המודל השני

- אישור בית המשפט מהווה רובד נוסף להסכם: העדר האישור לא ישלול את תוקף ההסכם (כמו בפרשת שי / נציה) – ההסכם יאבד את תחולת חוק יחסי ממון ויותר עם דיני החוזים בלבד.

- התוצאה: הנפגע זכאי לתרופות- אכיפה/ביטול/פיצוי – וניתן לבטל את ההסכם אם יוכח פגם בכריתתו/תחולת חובת תום הלב.

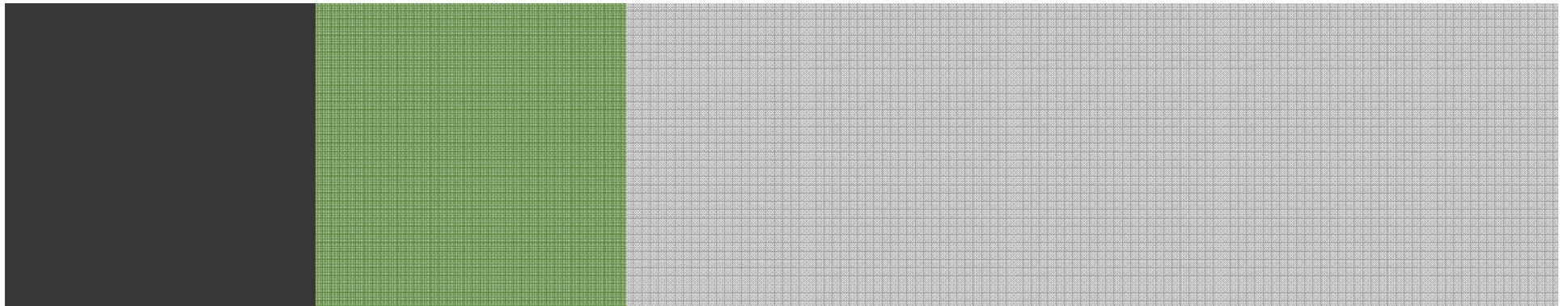
- העדר האישור – מונע זכות השימוש בתרופות הקבועות בחוק יחסי ממון :
ס' 11 - אמצעים לשמירת זכויות
ס' 12 – אישור פעולות

פרשת אבידור (ע"א 486/87) חובת אישור הסכם שני לאחר שנערך הסכם ראשון אשר אושר-מישור גמירות הדעת. אין קביעה שההסכם השני אינו תקף.

*הסכם ראשון – אושר-דירת גג בחזקת האישה ובסידור הגט-תועבר לבעלות הילדים. חצי שנה אח"כ נישאו מחדש וערכו הסכם שלא אושר-הבעלות בדירה-חצי לילדים וחצי לאישה במקרה גירושין-אחרי שנתיים התגרשו-הבעל טען ההסכם הראשון בטל בשל ההסכם השני- מחוזי/עליון-נדחה.

פרשת ברט (ד"נ 4/82) – "בהעדר אישור אין לחוזה כזה תוקף כהסכם יחסי ממון. יחד עם זאת היעדר האישור מותיר אותנו עם "רובד תחתון" של התחייבות הצדדים" = התחייבות משפטית שחלים עליה הוראות תום הלב והדרך המקובלת – ס'39. "במידה והצדדים ביצעו חלקים נרחבים מההסכם בראותם אותו כהסכם תקף, וכשעבר זמן רב ממועד האישור או הביצוע ולא נטענה טענה כנגד תוקפו של ההסכם, כי אז הוראות סעיף 39 לחוק החוזים (חלק כללי) יחסמו העלאת טענות בדבר תוקפו של ההסכם".

***הסכם גירושין ממוני שלא אושר-95% ממנו קוים. טענה 4 שנים אחרי החתימה**

פרשת פלונית

השופט אליקים רובינשטיין – (בע"מ 9126/05 נבו 26.1.06)
"לא יוכל צד להסכם ממון חתום שלא הוגש לאישור
להישמע בטענה של היעדר אישור לאחר שנהנה
לאורך זמן מפירות ההסכם".

גישה זו בפסיקה:

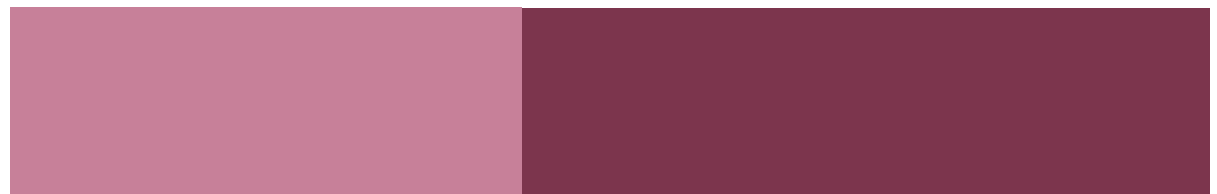
עמ 765/89 מה (2) 255 – מזרחי

עמש (ים) 557/00 (פסק דין 20.2.01) – פלונית

תמש (חי) 53931/97 (נבו 13.2.00) – א.ל.נ' ו.ל.

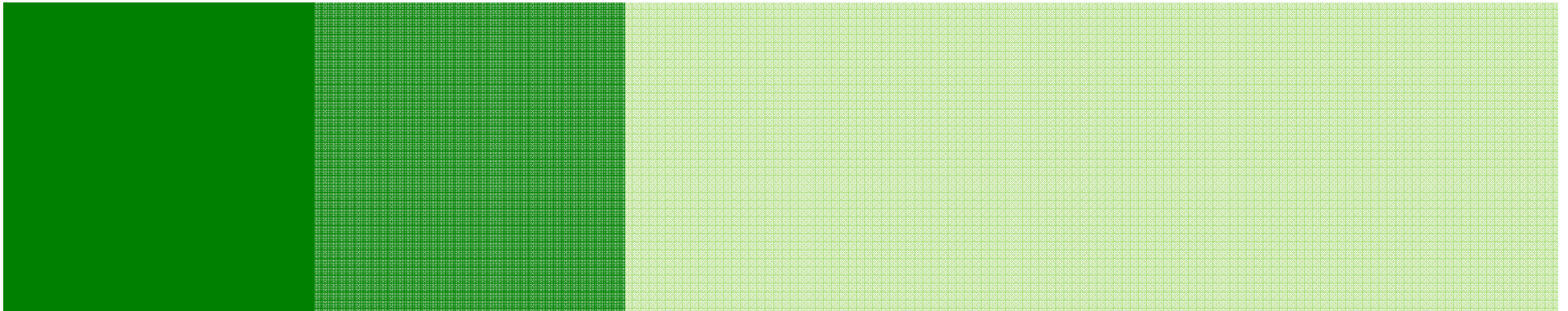
בספרות

גישתו של ניסים שלם (יחסי ממון ורכוש הדיון והפסיקה-2013
, בעמ' 56)
אלמנט הזמן אינו השיקול המרכזי – ביצוע ההסכם מבחינת
מהות החיובים וכמותם.
הבסיס יהיה דוקטרינת המניעות ולא בהכרח הכרה בהסכם
ממון שלא אושר.

שאלת חובת אישור ההסכם

בר"ע 1937/07 – מחוזי חיפה – מקבל את ערעור האישה – הסכם מכר אשר נחתם בין בני הזוג - כדי להוציא לפועל הסכם יחסי ממון וגירושין – איננו הסכם ממון – אין חובת אישור כדי לתת לו תוקף.

חובת אישור ספציפית – פרק האפוטרופסות

- ס'24 לחוק הכשרות המשפטית –

"היו הורי הקטין חיים בנפרד – בין שנישואיהם אוינו, הותרו או הופקעו בין שעדיין קיימים ובין שלא נישאו – רשאים הם להסכים ביניהם על מי מהם תהיה האפוטרופסות לקטין, כולה או מקצתה, מי מהם יחזיק בקטין, ומה יהיו זכויות ההורה שלא יחזיק בקטין לבוא עמו במגע; הסכם כזה טעון אישור בית המשפט והוא יאשרו לאחר שנוכח כי ההסכם הוא לטובת הקטין, ומשאושר, דינו – לכל ענין זולת ערעור – כדין החלטת בית המשפט."

חובת אישור ספציפית – מזונות קטינים

- ס'12(א) לחוק לתיקון דיני משפחה (מזונות) - .

**"הסכם בדבר מזונות של קטין וויתור על
מזונות כאלה אינו קושר את הקטין, כל עוד
לא אושר על ידי בית המשפט."**

עמדו של הסכם ממון שלא אושר - ביחס לצד ג'

פרשת יצחקי נ' וכטר – ע"א 1629/11 (נבו 22/10/12)

הסכם ממון – העברה אגב גירושין – טרם העברת
הזכויות – צו עיקול על זכויות הבעל – ההסכם לא אושר.

מי גובר?

הסכם 15/1/2008 – לא אושר

עיקול 19/7/2009

גירושין 1/12/2009

עמדו של הסכם ממון שלא אושר - ביחס לצד ג'

פרשת יצחקי נ' וכטר –

חוזי: הסכם הפירוד נעשה בתום לב ולכן בעל תוקף מחייב – בתחרות בי
שה לבין בעל זכויות מעין קנייניות בנכס – גובר בעל הזכויות.

ליון: ערעור הנושה נדחה: זכויות האישה גוברות. האישור הוא ביחסים שבי
ני הזוג-הוכח תום לב/אמיתות ההסכם

עמדו של הסכם ממון שלא אושר - ביחס לצד ג'

פרשת יצחקי נ' וכטר -

שופט ברק ארז - אותה תוצאה מנימוקים שונים - מבקשת לחזק את עקרו
ישור הסכמי יחסי ממון - הסכם הממון אושר מאוחר יותר במסגרת פסק
גירושין - מפנה - ס' 2(ד) לחוק יחסי ממון: "הסכם בין בני הזוג שאושר
פסק דין להתרת נישואין על ידי בית הדין, דינו כדין הסכם ממון שאושר
פי סעיף זה."

תוכן
ההסכם
ביתר
פירוט

- פתיח – פרטי הצדדים
- הרקע לעריכת ההסכם
- מה הצדדים מבקשים להשיג במסגרת ההסכם

הגירושין – אישור ההסכם וקבלת גט פיטורין

- חתימה ע"ג בקשה לאישור ההסכם
- התחייבות להתייצבות ושיתוף פעולה - אישור
- הסכמה להתגרש + בקשה לבית הדין
- התחייבות להתייצבות ושיתוף פעולה – בי"ד
- העדר מגורים משותפים

משמורת, חינוך ואפוטרופסות

- הגדרת המשמורת
- הפנמת חוק הכשרות – אחריות הורית
- סעיפי הצהרות – גידול הילדים לכיבוד אב ואם
- שם משפחה
- שיתוף פעולה הורי/קשר עם גורמים
- מקום המגורים המרכזי
- מסגרת זמן לחופשה בארץ/בחו"ל
- מסגרת הלימודים

משמורת, חינוך ואפוטרופסות - המשך

- מרחק מגורים
- סדרי קשר ושהות – ימי חול / חגים / חופשות / קיץ
- מחלה פתאומית ל הילד
- עקרונות על: שמירה על שגרה וסדר יום של הילדים
- אחריות ההורה – פעילות שוטפת
- עדכון שינוי מען מגורים
- ישוב מחלוקות ביחס לילדים – איש מקצוע ניטרלי

מזונות ומדור

- חובת המזונות / מדור / הוצ' אחזקת מדור
- קצבאות המלל
- אופן התשלום
- הוצאות נוספות – בריאותיות / חינוכיות - ואופן החלוקה
- הוצאות מיוחדות
- אופן ההתחשבנות – צד הוציא - חשבונית
- מה יוגדר כמזונות
- מנגנון הצמדה

תוכן ההסכם ביתר פירוט

יחסי ממון

- יחסי הממון – ע"פ הוראות ההסכם בלבד/מנגנון שינוי
- הגדרת תקופת השיתוף/האיזון
- זכויות סוציאליות
- תכולת בית המגורים
- בית המגורים
- חשבונות בנק
- רכבי נוסעים
- התחייבויות וחובות
- סעיף סל – כל מה שלא פורט – בבעלות לפי רישום
- סעיף הצהרת זכויות

תוכן ההסכם ביתר פירוט

ישוב סכסוכים וסמכות

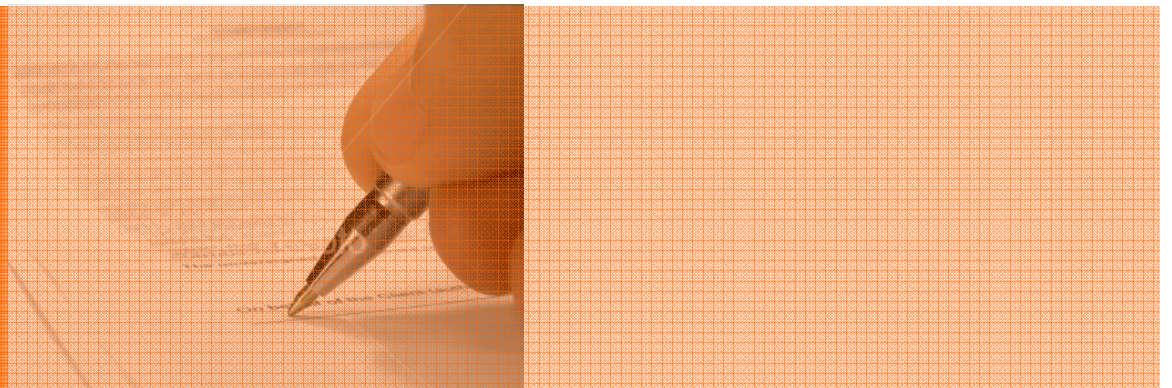
- הגדרת מנגנון

כללי ואישור

- חובת קיום בתום לב – במרכז הילדים
- ויתור כתובה – בכפוף לסידור בגט בפועל
- בכפוף להסכם - העדר תביעות
- הגדרת הקשר בין פרטי ההסכם – האם שלובים זה בזה / האם התנאים הממוניים יהיו תקפים ללא קשר לביצוע הגט בפועל.
- הצהרת הצדדים – כי ההסכם כולל כל התנאים/התחייבויות/מצגים
- הצהרת הצדדים כי קראו והבינו / זכות להתייעץ
- מבקשים מבית המשפט לאשר – ע"פ החקיקה הרלוונטית

הסכם יחסי ממון טוב

- מאוזן
- מפורט – וודאות - ניסיון לצפות מקסי. נסיבות קונקרטיות של המשפחה ומתן מענה / קונפליקטים אפשריים
- מעלה אבק במגירה

תודה